

MOTIVA

Yleistä energiatehokkuuslaista ja julkisista hankinnoista

**Kestävien hankintojen asiantuntija
Taneli Varis**

Motiva Oy

Energiatehokkuusdirektiivin päivitys

- Energiatehokkuuslaki toimeenpanee EU:n energiatehokkuusdirektiiviä, josta vaatimukset suurimmalta osin juontuvat.
- Direktiivi ja laki ovat jo ennen vuotta 2026 asettaneet osalle hankkijoista vaatimuksia energiatehokkuuden huomioon ottamiselle. Ennen vaatimukset koskivat valtion keskushallintoa.
- Direktiivin päivityksen myötä 2023 vaatimukset tuli ulottaa kaikille julkisille hankkijoille. Lisäksi vaatimukseen tuli joitakin muutoksia.
- Hankintadirektiivin ja erityisalojen hankintadirektiivin mukaiset hankinnat ovat sekä direktiivissä että laissa omana kohtanaan, mutta hyvä huomata moniin muihinkin lain pykäliin liittyvän hankintaa.

Miksi hankintojen energiatehokkuus?

1. Energiansäästö oheishyötyineen
2. Markkinoiden luomista tehokkaammille tuotteille ja ratkaisuille
3. Energiansäästöpalveluiden markkinan vauhdittaminen

Energiatehokkuuslain muutos 1382/2025

- Aiemmat valtion keskushallintoa koskevat vaatimukset myös muille hankkijoille
- Direktiivin päivityksen mukaiset muut muutokset ja niiden kansalliset muotoilut
- Ja paljon hankintoihin liittymätöntä! Mm. olemassa olevien rakennusten hankinta

Milloin ja miten laki vaikuttaa hankintoihin

Koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja. Huom. nämä laskivat 2026 alusta.

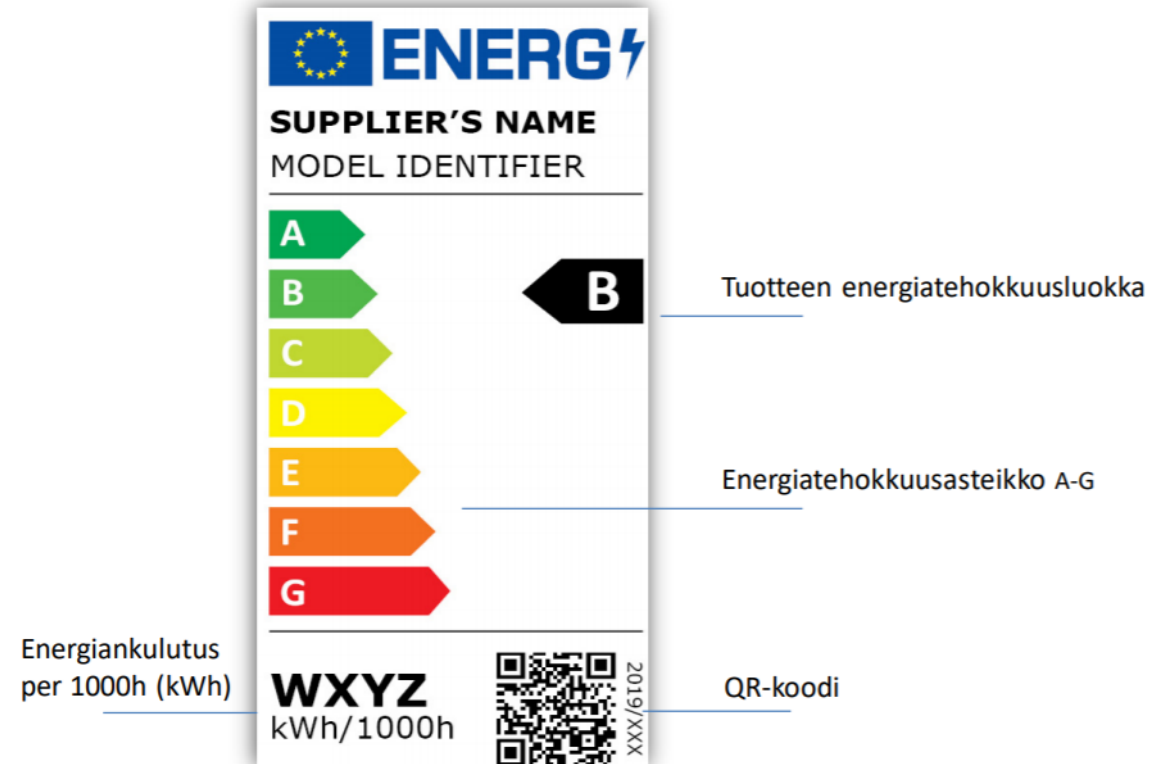
1. Hankinnan suunnittelussa sovellettava **energiatehokkuus ensin** -periaatetta

Lisäksi yksityiskohtaisempia vaatimuksia:

2. mikäli tavarahankinnassa hankitaan tuotteita joille löytyy **energiamerkintä** tai tuoteryhmäkohtaisessa ekosuunnittelussa säädettyjä **"viitearvoja"**. Lisäksi autonrenkaat joille löytyy polttoainetaloudellisuusluokka.
3. Mikäli palveluhankinnassa on määritelty palvelua varten hankittavia tuotteita, joille löytyy em. Mukaisesti energiamerkintä tai viitearvoja.
4. Rakennusurakoissa ja kiinteistöihin liittyvissä palveluissa arvioitava mahdollisuus energiapalvelusopimuksille.

Energiamerkintä ja energiatehokkuuden viitearvot

- Hankittava tuotteita ”...*jotka kuuluvat kahteen parhaaseen niistä energiatehokkuusluokista, joissa on merkittävästi tuotteita.*”
- Jos energiatehokkuusluokkaa ei ole, hankittava ”...*energiatehokkuuden viitearvojen mukaisia tuotteita.*”

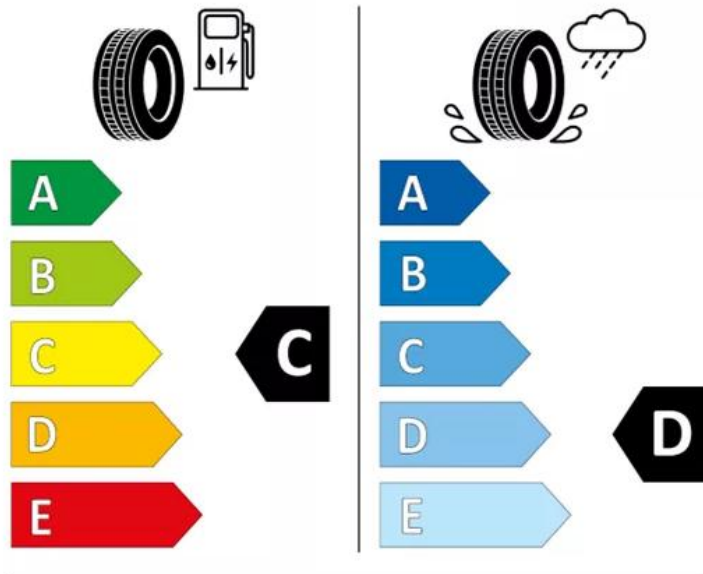
EPREL –tuotetietokanta tuotteiden saatavuuden arvioinnin apuna

- EU:n EPREL-tuotetietokannasta löytyvät markkinoilla olevat tuotteet joille on energiatehokkuusvaatimuksia.
- Voit palvelussa haarukoida tuotteita erilaisten teknisten ominaisuuksien ja energiatehokkuusluokan mukaan.
- Tietokannasta saatavilla perustieto siitä missä luokissa laitteita on merkittäviä määriä – ei takaa kuitenkaan saatavuutta Suomessa tai juuri omassa hankinnassa.
- [Linkki EPREL-tietokannan sivulle](#)

EPREL - Energiamerkintöjen eurooppalainen tuotetietokanta

Rekisteröintitunniste Etsi Mikä EPREL on? Tehokkaiden tuotteiden portaali

 Astianpesukoneet	 Pyykinpesukoneet	 Kuivaavat pyykinpesukoneet	 Kotitalouksien kuivausrummut
 Kotitalouksien ja hotellien jääkaapit ja viinikaapit	 Kaupalliset kylmäsäilytyslaitteet	 Renkaat	 Valonlähteet
 Älypuhelimet ja taulutietokoneet	 Elektroniset näytöt	 Huoneilmastointilaitteet	 Kotitalouksien uunit
 Liesituulettimet	 Paikalliset tilalämmittimet	 Ammattikäyttöön tarkoitetut kylmä- ja pakastesäilytyskaapit	 Asuinrakennuksiin tarkoitetut ilmanvaihtokoneet
 Tilalämmittimet/ yhdistelmälämmittimet	 Tilalämmittimien/ yhdistelmälämmittimien kokoonpanot	 Tilalämmittimien lämmönsäätölaitteet	 Tilalämmittimien aurinkolämpöpölyt

Autonrenkaat harvinainen tilanne

EU kynnyksarvot ylittävä renkaiden hankinta harvinaista

Energiamerkintää ei ole nastarenkaille, tietyille maastorenkailla tai pinnoitetuille renkailla

Voidaan myös poiketa *”jos se on perusteltua turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä.”*

Kitkarenkaiden tapauksessa erityisen tärkeää ottaa huomioon tosiasiallinen turvallisuus ja jääpito.

Uusien autojen ensiasennusrenkaissa myyjillä vähän mahdollisuuksia vaikuttaa asiaan.

Mistä tietää onko tuotteella energiamerkintä tai energiatehokkuuden viitearvoja?

- Energiaviraston ylläpitämä ekosuunnittelu.info: [Ekosuunnittelu - kaikki tuoteryhmät](#)

Tuoteryhmä	EA	EM	Uudelleen-tarkastelu	Voimaantulo	Valmistelussa
<u>Alumiini</u>					
<u>Astianpesukoneet ammattikäyttöön</u>			2025		X
<u>Astianpesukoneet kotitalouskäyttöön</u>	<u>2019/2022</u>	<u>2019/2017</u>	2025	EA 3/21, /24 EM 3/2021	X
<u>Aurinkosähkölaitteistot</u>			Q2/2023		X
<u>Hitsauslaitteet</u>	<u>2019/1784</u>	-	2026	EA 1/2021, /2023	
<u>Huonekalut</u>					
<u>Huoneilmastointilaitteet ja -tuulettimet</u>	<u>206/2012</u>	<u>626/2011</u>	Q4/2023	EA 1/2014 EM 1/2019	X
<u>Ilmalämmitys- ja jäähdytyslaitteet</u>	<u>2016/2281</u>	-	Q4/2025	EA 1/2021	

▼ ENERGIAMERKINTÄVAATIMUKSET

VOIMAANTULO 1.3.2021:

Energiatehokkuusluokat on määritettävä liitteen II mukaisesti ja laskettava liitteen IV mukaisesti.

Kotitalouksien astianpesukoneen energiatehokkuusluokka määräytyy sen energiatehokkuusindeksin (EEI) perusteella.

Kotitalouksien astianpesukoneiden energiatehokkuusluokat:

Energiatehokkuusluokat	Energiatehokkuusindeksi (EEI)
A	EEI < 52
B	52 ≤ EEI < 58
C	58 ≤ EEI < 64
D	64 ≤ EEI < 70
E	70 ≤ EEI < 76
F	76 ≤ EEI < 82
G	EEI ≥ 82

LIITE V

Viitearvot

Direktiivin 2009/125/EY liitteen I osassa 3 olevaa 2 kohtaa varten on määritelty seuraavat viitearvot.

Jäljempänä esitetään tämän asetuksen voimaantuloajankohtana paras markkinoilla saatavilla oleva teknologia niiden ympäristönäkökohtien osalta, joita pidetään merkityksellisinä ja jotka ovat mitattavissa.]

Taulukko 3

Virtalähteen hyötysuhdetta ja virrankulutusta valmiustilassa koskevat viitearvot

Tuotetyyppi	Virtalähteen hyötysuhde	Enimmäisvirrankulutus valmiustilassa
Hitsauslaitteet, joiden voimanlähteenä ovat tasavirtaa tuottavat kolmivaiheiset virtalähteet	92 %	10 W
Hitsauslaitteet, joiden voimanlähteenä ovat tasavirtaa tuottavat yksivaiheiset virtalähteet	90 %	10 W
Hitsauslaitteet, joiden voimanlähteenä ovat vaihtovirtaa tuottavat yksi- ja kolmivaiheiset virtalähteet	83 %	10 W

Palveluhankinnoissa soveltaminen rajatumpaa

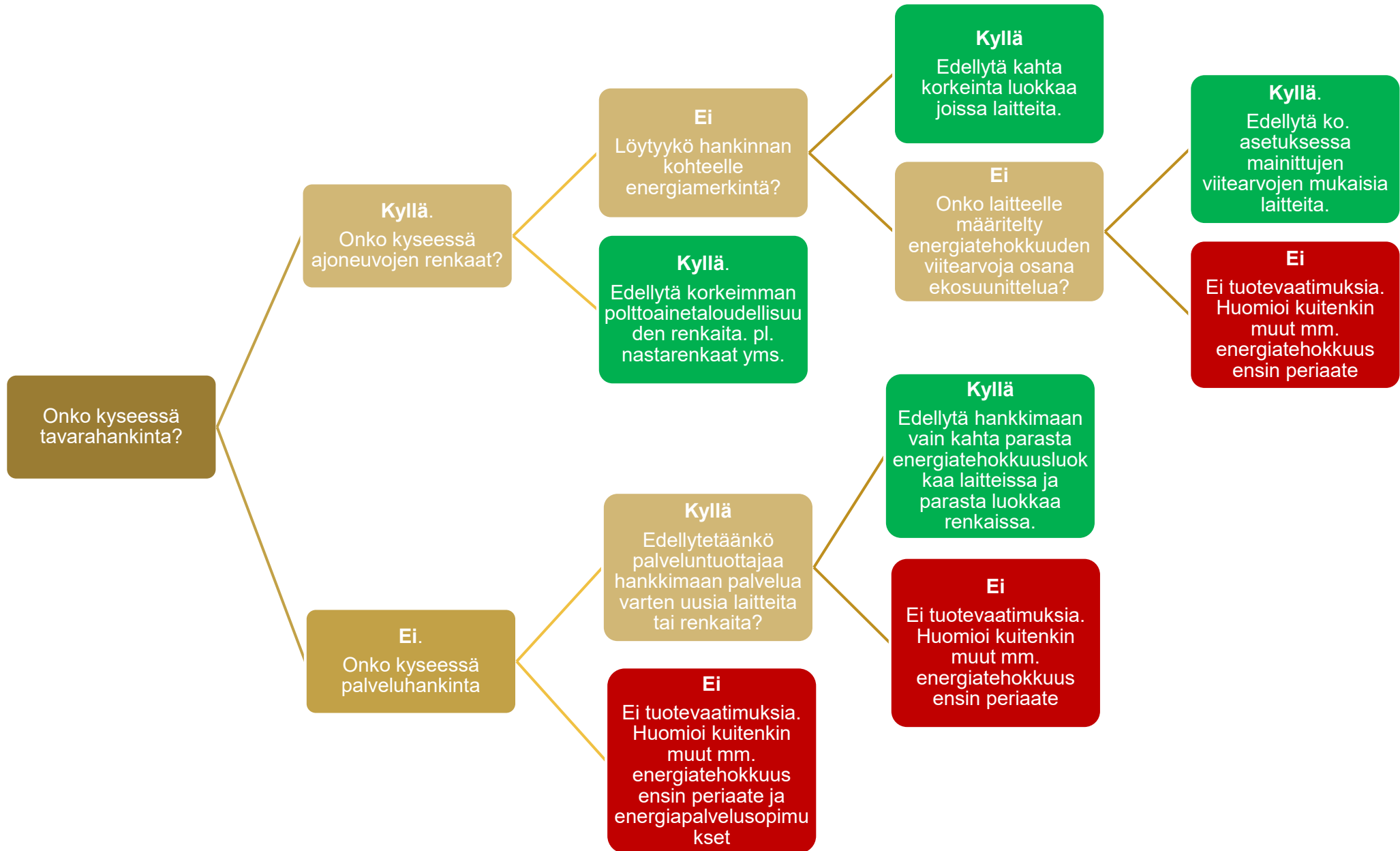
- *”Jos hankinnan kohteena on palvelu, hankintayksikön on tarjouspyynnössään edellytettävä, että siltä osin, kuin tarjoukseen sisällytetään palvelun tuottamista varten hankittavia uusia tuotteita, ne täyttävät 29 b §:ssä säädetyt vaatimukset.”*
- Varmasti edellytettävä energiatehokkaita tuotteita, mikäli hankitaan palvelun osana laitteita. Esim. ICT palveluiden ostaminen ulkopuolelta siten että laitteet mukana?
- Jos palveluntuotannossa käytettäviä uusia tuotteita ei määritelty tarjouspyynnössä, ei tarvitse tuotteiden energiatehokkuusvaatimuksia kirjata mukaan.
- Silti sovellettava energiatehokkuus ensin periaatetta ja kiinteistöjä koskevissa palveluissa arvioitava mahdollisuutta hyödyntää energiapalvelusopimuksia.

Missä tilanteissa lain vaatimuksia ei tarvitse noudattaa?

- *"Hankintayksikön ei tarvitse noudattaa tässä luvussa säädettyjä hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen tekemistä koskevia velvoitteita, jos se ei ole teknisesti toteutettavissa."*
- Tässä muutos aiempaan lain versioon, aiemmin laajempia poikkeamismahdollisuuksia.
- *"Edellä 29 a §:ssä säädettyä sovelletaan julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain [\(1531/2011\)](#) mukaisesti hankintasopimukseen vain siltä osin kuin se ei aiheuta ristiriitaa puolustushallinnon tai Rajavartiolaitoksen toimien luonteen ja ensisijaisen tavoitteen kanssa.*
- *Edellä 29 a §:ssä säädettyä ei myöskään sovelleta, jos soveltaminen vaarantaisi yleisen turvallisuuden tai estäisi reagoimisen kansanterveyttä koskeviin hätätiloihin."*
- Hankkija joutuu arvioimaan milloin tämä voisi olla relevanttia.

Erityistilanne tuotehankinnoissa

- *”Jos hankinnan kohteena on tuotteiden kokonaisuus, jonka sisältämät tuotteet erikseen ja lisäksi myös koko tuotepaketti yhdessä kuuluvat 1 momentissa tarkoitettun täytäntöönpanosäädöksen soveltamisalaan, hankintayksikkö saa asettaa tuotepaketin kokonaisenergiatehokkuuden etusijalle yksittäisten tuotteiden energiatehokkuuteen nähden.”*
- Tämä momentti viittaa vain tilanteeseen jossa hankittavan tuotteen yksittäiselle osalle kuten sähkömoottorille on asetettu vaatimuksia, mutta vaatimuksia on myös koko laitteelle. Tarkoitettu siis oikeastaan harvinaisten ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi.

Energiatehokkuus ensin -periaate ja tehdyn arvioinnin osoittaminen

- Lain mukaan hankkijan on arvioitava energiatehokkuus ensin periaatetta:

”Suunnitellessaan 1 momentissa tarkoitetun hankinnan tai käyttöoikeussopimuksen tekemistä hankintayksikön on sovellettava energiatehokkuus ensin -periaatetta arvioimalla vaihtoehtoisia kustannustehokkaita energiatehokkuusratkaisuja.”

Käytännössä arvioitava vaihtoehtoisia, energiaa säästävämpiä tapoja saavuttaa tavoite. Arvioinnin muodolle ei ole asetettu vaatimusta, mutta tarvittaessa pitää pystyä osoittamaan arvioinnin tekeminen. (valmisteluaineiston tai tarjouspyynnön syytä osoittaa tämä).

Myös energiapalvelusopimusten arvioinnista rakennuksia koskevissa hankinnoissa on hyvä löytyä dokumentaatiota.

Energiatehokkuusvaatimusten ilmoittaminen

- Energiatehokkuusdirektiivin päivityksen myötä HILMA:an tulee kohta direktiivin mukaisista hankinnoista. Lomakkeella kysytään siis onko kyseessä lainsäädännön piirissä oleva hankinta ja mitä kohtia laista hankinnassa on sovellettu. Mikäli näihin vastaa, tulee jälki-ilmoituksessa raportoida em. mukaiset energiatehokkuustiedot.
- Hankinnassa olevat vaatimukset voi ilmoittaa myös muulla tavoin tarjouspyynnössä – tämä voi käytännössä olla helpompaa sillä vakionuotoiset kentät eivät aina palvele tarkoitusta parhain tavoin.

MOTIVA

motiva.fi

JHNY

Energiatehokkuuslain soveltaminen ja tulkinnot

Energiatehokkuuslaki ja julkiset hankinnat –webinaari
26.5.2026

Niina Ruuskanen, erityisasiantuntija
Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

JHNY

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Työ- ja elinkeinoministeriön ja
Kuntaliiton ylläpitämä yksikkö

Tarkoituksena

- parantaa osaamista julkisissa hankintaprosesseissa
- auttaa julkisiin hankintoihin liittyvän tiedon saannissa
- edistää julkisiin hankintoihin liittyvää strategista ajattelua ja markkinoiden toimivuutta.

**Maksutonta
palvelua:**
neuvontaa
tilaisuuksia
koulutuksia
Hankintainfo-
uutiskirje
www.hankinnat.fi

JHNY

Mitä JHNY:ltä on
kysytty
energiatehokkuuslaista?

Sovelletaanko lakia tutkimuskäyttöön hankittaviin laitteisiin ja palveluihin? Miten laki tulisi käytännössä huomioida hankinta-asiakirjoissa?

- Tutkimuskäyttöön tulevia hankintoja ei ole rajattu energiatehokkuuslain soveltamisen ulkopuolelle
  - Energiatehokkuuslakia sovelletaan, jos hankintalakia/erityisalojen hankintalakia sovelletaan ja ylittää EU-kynnysarvot
  - Tuotteen käyttötarkoitus ei siis merkitsevä
  - Huomaa myös hankintalain t&k-palvelujen soveltamisalapoikkeus
- Tapauskohtaisesti arvioitava esim. tekniseen toteuttamiseen liittyvän poikkeus
- Huomioidaan hankinta-asiakirjoissa vastaavasti kuin muissakin hankinnoissa

Miten lakia sovelletaan SaaS-palveluiden hankintaan, tai muihin hankintoihin, joissa asiakas maksaa vain käytöstä ja palveluntuottaja vastaa esim. palvelimista?

- Ei rajattu soveltamisalan ulkopuolelle
- Energiatehokkuus ensin -periaate huomioitava
- Muuten arvioitava, onko kyse tavaran vai palvelun hankinnasta:
  - Valmisohjelmatuote SaaS-palveluna = tavara
    - Tuotteita koskevat vaatimukset (esim. energiamerkintä tai energiatehokkuusvaatimukset)
  - Kehitettävä tai räätälöitävä ohjelmatuote SaaS-palveluna = palvelu
    - Hankintayksikön on tarjouspyynnössään edellytettävä, että siltä osin, kuin tarjoukseen sisällytetään palvelun tuottamista varten hankittavia uusia tuotteita, niiden täytettävä tuotteita koskevat vaatimukset

Mitä lain sallima poikkeus "ei teknisesti toteutettavissa" tarkoittaa?

- Ei määritelty tyhjentävästi, arvioita ja perusteltava tapauskohtaisesti hankinnan suunnitteluvaiheessa
- HE: Esimerkiksi energiatehokkaiden lämpöpumppujen hankkiminen voisi olla teknisesti mahdotonta, jos rakennuksen lämmönjakelujärjestelmässä ei voitaisi käyttää lämpöpumpun tehokkaan käytön edellyttämiä lämpötiloja.

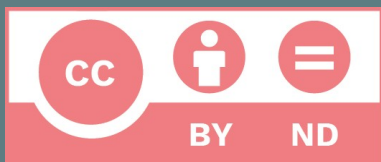
Miten energiatehokkuuslakia sovelletaan DPS:ssä ja puitejärjestelyssä, joka perustuu kevennettyihin kilpailutuksiin?

- Pitääkö esim. arvio siitä, onko energiatehokkuusmerkityissä tuoteryhmissä merkittävästi tuotteita, tehdä hankintailmoituksen julkaisuhetkellä vai erikseen jokaisessa minikilpailutuksessa (tilanne voi muuttua ajan myötä)?
- Laissa tai lain esitöissä ei oteta asiaan kantaa
- DPS: hankinnan kohde tarkentuu ja hankintasopimus tehdään vasta sisäisessä kilpailutuksessa → luontevaa huomioida sisäisessä kilpailutuksessa
- Puitejärjestely tulkinnallisempi, toimintamalleissa enemmän eroa
- Käytännön ratkaisuehdotus: tehdään arvio säännöllisin väliajoin ja samaa arvioita voi hyödyntää useammassa lähekkäin toteutetussa minikisassa

Muita tulkinnallisia kysymyksiä esim.

- Energiatehokkuus ensin –periaatteen ja arvioimisen tekeminen ja dokumentointi käytännössä
- Energiapalvelusopimukseen liittyvän arvioinnin tekeminen ja dokumentointi käytännössä
- Miten paljon on ”merkittävästi tuotteita”?
- Jos energiamerkityissä tuotteissa ei ole merkittävästi A- tai B-luokituksen tuotteita, pitääkö hankkia C-luokituksen tuotteita, vai onko ok hankkia G-luokan tuotteita?
- Poikkeukset soveltamiseen

Kiitos!

hankinnat.fi

JHNY

MOTIVA

Energiatehokkuuslaki ja julkiset hankinnat

Webinaari 26.5.2026

Aloitetaan klo 13.00

Työkaluja ja tukea hankkijoille

Neuvontaa ja opastusta julkisille hankkijoille

Motiva järjestää opastusta julkisille hankkijoille energiatehokkuuslain vaikutuksista julkisiin hankintoihin vuoden 2026 aikana esim.

- Verkkosivuilla
- Energiatehokkaat hankinnat -verkkokurssissa
- Webinaareissa
- Neuvontasisällöt ja neuvonta.
- JETS

Neuvontaa saatavilla:

- **Motiva:**
  - Taneli Varis (taneli.varis@motiva.fi)
  - Energiatehokkuuden huomiointi hankinnoissa.
- **Julkisten hankintojen neuvontayksikkö JHNY**
  - Juridinen neuvonta ja lain soveltaminen.

Energiatehokkaat hankinnat -verkkokurssi

Motiva on laatinut verkkokurssialustalle maksuttoman kurssin energiatehokkuuden edistämisestä eri hankintakategorioissa. Energiatehokkuutta edistävät kriteerit tukevat usein myös vähähiilisyttä ja muita ympäristötavoitteita.

Kohderyhmä: Julkiset hankkijat, hankintoja ohjaavat, hankintoja kehittävät

Tavoite: Opastaa julkisia hankkijoita energiatehokkuuden huomioimisessa, ympäristökriteerien asettamisessa ja kehittämisessä. Tarjota perustietoa lisätietolähteistä kuten kriteeripankeista

Kurssin kotisivu:

<https://motiva-verkkokurssit.fi/kurssit/energiatehokkaat-hankinnat-verkkokurssi/>

Kurssin mahdollistaa Energiavirasto

**Energiatehokkaat
hankinnat -
verkkokurssi**

✓ **Tervetuloa kurssille!**

✓ Energiatehokkuus kunnissa ja
muissa julkisissa organisaatioissa

▼ 3 Kappaletta

○ Hankintoja ja energiatehokkuutta
koskeva lainsäädäntö

▼ 4 Kappaletta | 1 Tehtävä

○ Oppaat ja työkalut
energiatehokkuuden
edistämiseksi ja lainsäädännön
noudattamiseksi

▼ 3 Kappaletta | 1 Tehtävä

○ Energiatehokkuutta koskevat
kriteerit eri tuoteryhmille

▼ 5 Kappaletta | 1 Tehtävä

○ Yhteenvedo ja jatko-opiskeltavaa

▼ 2 Kappaletta

Kurssin sisältö ja suoritusstapa

Sisältö:

- Yleisesittely teemasta ja aihealueeseen liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä
  - **Sisältöä ja kappalejakoja on juuri päivitetty vastaamaan energiatehokkuuslain vaatimuksia.**
- Kategoriakohtaista käsittelyä mm. kiinteistöjen, ajoneuvojen, tietotekniikan, valaisun osalta.
- Lisätietolähteitä ja jatko-opiskeltavaa

Suoritusstapa:

- Verkkokurssi jota voi tehdä omaan tahtiin vaiheittain ja soveltuviin osioihin hyppien. Vaatii rekisteröitymisen kurssialustalle
- Kesto noin 1 - 1,5 tuntia

KRITEERIPANKKI

Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language

Haku

Valikko

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal tms.

Tuotekategoria

Valitse

Vastuullisuustavoite

Valitse

Hae hakusana

Kirjoita hak

HAE KRITEREITÄ

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

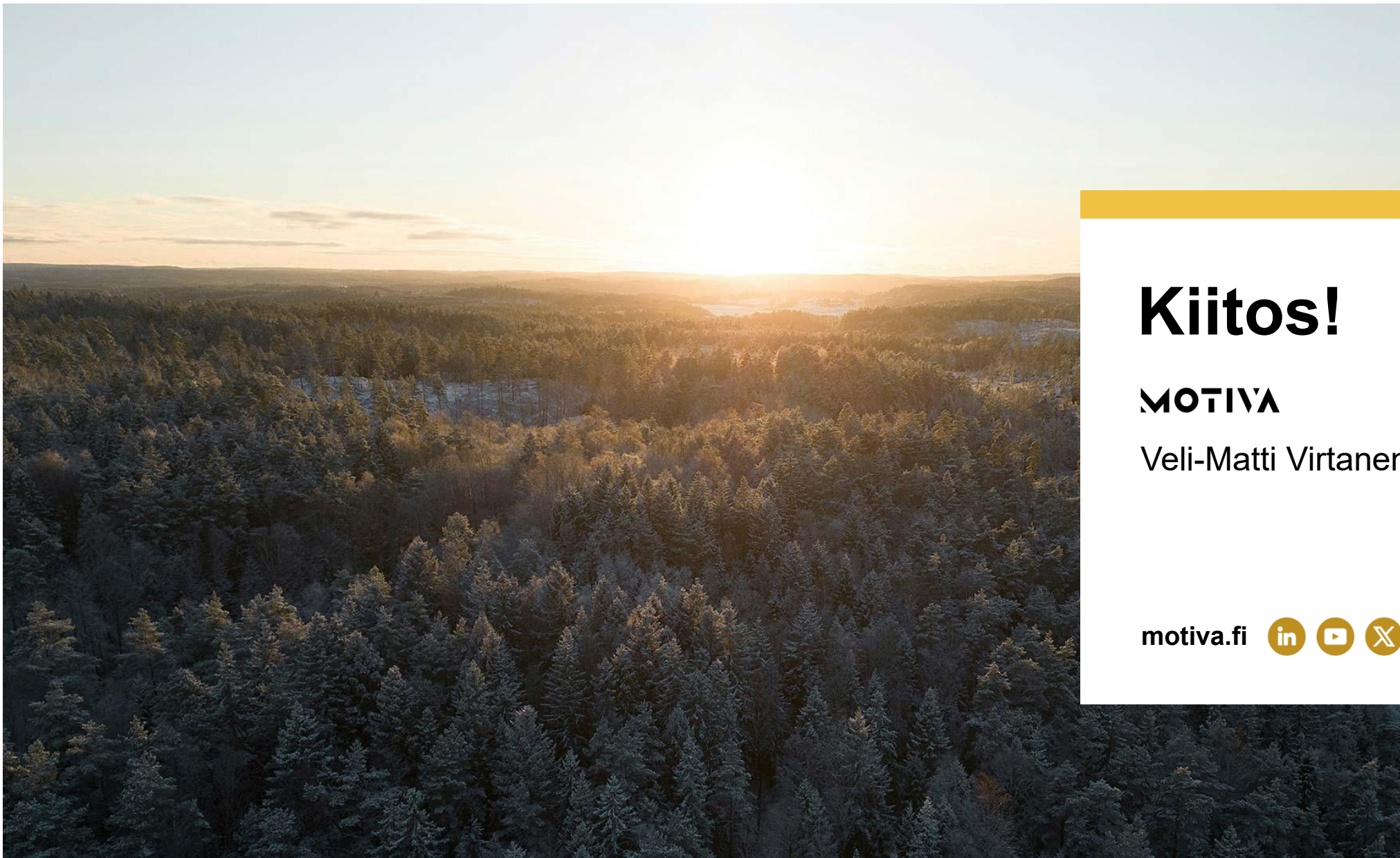
Kriteeripankki

www.kriteeripankki.fi on maksuton ja kaikille avoin palvelu, joka helpottaa julkisissa kilpailutuksissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien löytämistä ja käyttöä.

Vastuullisten julkisten hankintojen kriteeripankkia ylläpitää ja kehittää Motiva Oy.

Kriteeripankin kehitystä ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö. Ylläpitoa rahoittaa Hankinta-Suomi.

Vastuullisuuskriteerien kehitystä tehdään eri hankkeissa ja eri tahojen toimesta.

Kiitos!

MOTIVA

Veli-Matti Virtanen

motiva.fi

